

รายงาน

การพัฒนาทักษะ 7 Cs ของนักศึกษาพยาบาล
ผ่านโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน
พื้นที่อำเภออมก๋อย ตามแนวพระราชดำริ
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอย่างยั่งยืน

เรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงฤดี ลาสุขะ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2556

คำนำ

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนพื้นที่อำเภออมก๋อย ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอย่างยั่งยืน เป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ขอความร่วมมือมายังกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นผู้นำดำเนินงาน โดยมีกิจกรรมการสร้างส้วมซึมให้กับชุมชน อำเภออมก๋อย ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2556-กันยายน 2560 จำนวน 400 ส้วม และ ในปี พ.ศ. 2556 นี้ ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มอบหมายให้คณะเทคนิคการแพทย์ เป็นประธานในการดำเนินการในพื้นที่ตำบลยางเปา อำเภออมก๋อยจำนวน 30 ครัวเรือนร่วมกับผู้แทนคณะต่าง ๆ ในกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 6 คณะ และหน่วยงานต่าง ๆ ในอำเภออมก๋อย ได้แก่ อำเภออมก๋อย สำนักงานสาธารณสุขอำเภออมก๋อย โรงพยาบาลอำเภออมก๋อย และองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภออมก๋อย นอกจากนั้นยังมีจิตอาสา ซึ่งเป็นนักศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

ในส่วนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ให้ความร่วมมือ โดยการจัดส่งผู้แทน ประกอบด้วย อาจารย์ 1 คน นักศึกษาจำนวน 12 คน เข้าร่วมกิจกรรมในระยะแรกนี้ ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน 2556 โดยกิจกรรมทั้งหมดประกอบด้วย การสำรวจพื้นที่ การสร้างส้วม จำนวน 31 แห่ง การให้ความรู้สมาชิกในครัวเรือนเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ส้วม กิจกรรมดังกล่าว ได้สิ้นสุดลงด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนด้วยดี

ในฐานะที่ผู้เรียบเรียง เป็นประธานกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาลและนวัตกรรม (CNEI) ได้รับมอบหมายจากคณบดี ให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เห็นว่า กิจกรรมดังกล่าว มีประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้น ในรายงานฉบับนี้ จึงขอนำเสนอผลการถอดบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่ทักษะ 7 CS ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้ ผู้เรียบเรียงเชื่อว่า กิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมทักษะดังกล่าวของนักศึกษาพยาบาลได้เป็นอย่างดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงฤดี ลาสุขะ

ผู้แทน จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2556

ที่มาของการดำเนินกิจกรรม

ทักษะ 7 Cs เป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนา เพราะความรู้รอบตัวผู้เรียนในปัจจุบันมีมากมาย โดยเฉพาะในวิชาชีพพยาบาล มีความรู้อยู่มากมายมหาศาลจากสื่อต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะสามารถค้นคว้าได้ด้วยตัวเองได้ หากไม่มีการแนะนำการเรียนรู้ที่ถูกต้อง จะส่งผลทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย หรือได้ความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น หากมีการพัฒนาทักษะทั้ง 7 อย่างซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking & Problem solving) 2) **ทักษะสร้างสรรค์ หรือสร้างนวัตกรรมใหม่** (Creativity & Innovation) 3) ทักษะที่เน้นความเข้าใจในกลุ่มคนในหลากหลายชาติพันธุ์ **ในสังคมโลก** (Cross-Cultural understanding) 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork & leadership) โดยเฉพาะกับทีมสหสาขาวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง 5) ทักษะในการสื่อสาร รู้จักข้อมูลและเข้าใจสื่อ (Communication information and media literacy) 6) ทักษะด้านเทคโนโลยี (Computing and ICT literacy) 7) ทักษะการใช้ชีวิต (Career and Life skill) หมายถึงความรับผิดชอบต่ออาชีพชีวิตและสังคม

จึงเป็นที่มาของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ 7 Cs ของนักศึกษาพยาบาล ภายใต้ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนพื้นที่อำเภออมก๋อย ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอย่างยั่งยืน โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เห็นความสำคัญและมอบหมายให้คณะต่าง ๆ ในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 6 คณะ ๙ สร้างร่วมจำนวน 400 สัปดาห์ในช่วงเวลา 5 ปี ทั้งนี้ เนื่องจากการข้อมูลของโรงพยาบาลอมก๋อยเบื้องต้นเบื้องต้น พบว่า ประชาชนยังมีปัญหาเรื่องโรคพยาธิ เกือบทุกบ้านยังไม่มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะใช้ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวปกากะญอ (กะเหรี่ยง) ยังไม่เข้าใจเหตุผลของการมีส้วมใช้ ทำให้มีผลต่อสุขภาพอนามัย

ดังนั้นใน ปี พศ. 2556 นี้ จึงถือเป็นปีแรก ที่คณะกรรมการสหสาขาฯ ได้เริ่มสร้างร่วมขึ้นให้แก่ครัวเรือน ณ ต. ยางเปียง อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เป็นจำนวน 30 สัปดาห์ และผู้เรียบเรียงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนคณะฯ ในการร่วมดำเนินโครงการกับคณะต่าง ๆ อีก 6 คณะ มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 82 คน มีนักศึกษาพยาบาล ปีที่ 1 และปีที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจำนวน 12 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกทักษะ 7 Cs อย่างเหมาะสมกับบริบท
2. เพื่อให้ประชาชนในตำบลยางเปียง อำเภออมก๋อยมีส่วนร่วมที่ถูกสุขลักษณะใช้ทุกหลังคาเรือน
3. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ส้วมอย่างถูกวิธี

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน 2556

กระบวนการทำงาน

1. จัดตั้งคณะทำงานทั้งฝ่ายอาจารย์และนักศึกษาจากคณะทางสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ดูภาค ผผนวก 1)
2. จัดทีมสำรวจพื้นที่ และ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น นายอำเภอ นายก องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการโรงพยาบาลอมก๋อย

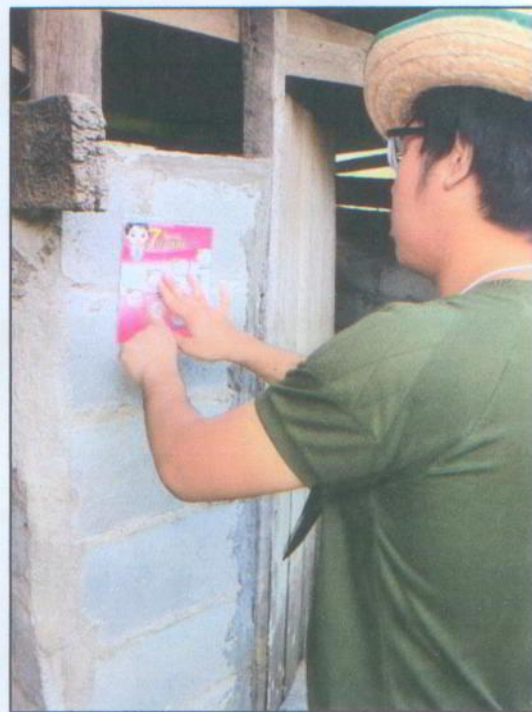

3. กำหนดแผนการปฏิบัติงาน โดยนักศึกษาทุกคน ๆ ร่วมในกลุ่มต่าง ๆ 5 กลุ่มได้แก่

- 3.1 กลุ่มโยธา
- 3.2 กลุ่มโภชนาการ
- 3.3 กลุ่มสวัสดิการ
- 3.4 กลุ่มสันชนาการ
- 3.5 กลุ่มประชาสัมพันธ์

4. เตรียมอุปกรณ์ และสื่อที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา สำหรับสอนวิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ส้วม ได้แก่ โปสเตอร์

5. นักศึกษากลุ่มโยธา ดำเนินการสร้างส้วม ณ ตำบลยางเปียง จำนวน 30 หลังคาเรือน

6. นักศึกษาพยาบาลให้ความรู้เกี่ยวกับการล้างมือที่ถูกต้อง และวิธีใช้ส้วมที่ถูกต้อง โดย นักศึกษาพยาบาล

7. นักศึกษาพยาบาลประเมินความรู้และความเข้าใจของสมาชิกในแต่ละครอบครัวหลังให้ความรู้

ผลการดำเนินงานกิจกรรม

เมื่อสิ้นสุดโครงการในระยะแรก ได้มีการประชุมกลุ่มนักศึกษาพยาบาลเพื่อถอดบทเรียน เกี่ยวการจัดโครงการสหสาขาฯ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2556

ประชุมถอดบทเรียนการปฏิบัติงาน

1. การฝึกทักษะ 7 Cs นักศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ดังนี้

1) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking & Problem solving) นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงการคิดวิเคราะห์ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกับเพื่อนต่างคณะ ฯ เมื่อเกิดปัญหาบางอย่าง เช่น ปัญหาการก่อสร้างส้วมที่ไม่ตรงตามแบบที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก หรือจำนวนความต้องการเพิ่มอีก 1 คร้วเรือน ความต้องการอุปกรณ์กันหนาวของประชาชนที่เพิ่มจากเดิม ทำให้นักศึกษามีการหารือเพื่อติดต่อหน่วยงานอื่นเพื่อจัดหาอุปกรณ์รวมทั้งผ้าห่มมามอบให้ เป็นต้น

2) ทักษะสร้างสรรค์หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ (Creativity & Innovation) ในทักษะนี้ นักศึกษาให้ข้อมูลว่า เนื่องจากงบประมาณการจัดทำสื่อประกอบการสอนมีจำกัด จึงได้ประยุกต์จัดทำโปสเตอร์เกี่ยวกับการล้างมือแบบง่ายและหุ้มด้วยของพลาสติกไปติดในห้องน้ำที่สร้างขึ้นเอง

3) ทักษะที่เน้นความเข้าใจในกลุ่มคนในหลากหลายชาติพันธุ์ ในสังคมโลก (Cross-Cultural understanding) ในทักษะนี้ นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวปกาเกอะญอ ซึ่งมีความเชื่อด้านสุขภาพที่แตกต่างจากคนในเมือง เช่น การเชื่อว่าการล้างมือไม่ได้ช่วยให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

4) ทักษะการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork & leadership) โดยเฉพาะกับทีมสหสาขาวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง กิจกรรมดังกล่าว เป็นการช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการทำงานร่วมกับสาขาอื่น ซึ่งมีทั้งการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รวมทั้งการแสดงภาวะผู้นำ ในการติดต่อประสานงานหาความช่วยเหลือไปยังเพื่อนต่างคณะ ฯ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ ในการก่อสร้าง ทั้งนี้ มีนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มาร่วมกิจกรรมจำนวน 8 คน

5) ทักษะในการสื่อสาร รู้จักข้อมูลและเข้าใจสื่อ (Communication information and media literacy) ในค่ายนี้ นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกทักษะในการพูดคุย ปฏิภาณหรือกับอาจารย์ประจำค่าย รวมทั้งสื่อสารที่ดีเพื่อให้งานมีความสมบูรณ์ กับเพื่อนต่างคณะ ฯ แม้ว่าหลายครั้งอาจมีข้อขัดแย้งกันบ้าง แต่ทีมงานก็สามารถแก้ไข และปรับปรุงให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

6) ทักษะด้านเทคโนโลยี (Computing and ICT literacy) เนื่องจากในค่าย มีสัญญาณ อินเทอร์เน็ตต่ำ แต่มีไฟฟ้าใช้ นักศึกษาจึงปรับตัวโดยการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมเสนองานเท่านั้น

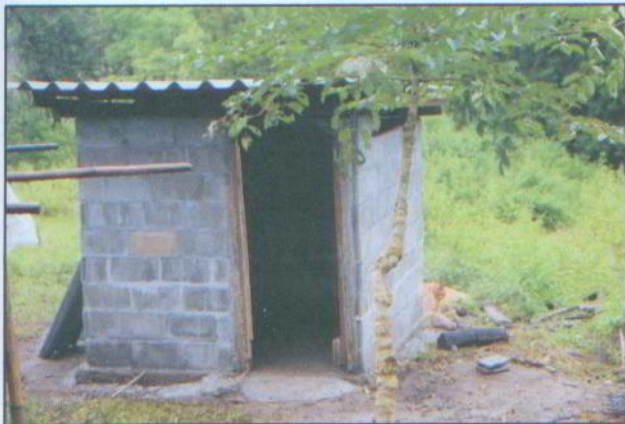
7) ทักษะการใช้ชีวิต (Career and Life skill) ในด้านนี้ นักศึกษาทุกคนเห็นว่า การทำงานร่วมกันในค่ายที่อยู่ในพื้นที่ อ. อมก๋อย เป็นการฝึกฝนให้รู้จักความรับผิดชอบต่อสังคมที่ขาดโอกาส และอยู่ห่างไกล ทำให้นักศึกษาคิดว่า วิชาชีพพยาบาลควรเข้าไปช่วยให้โอกาสด้านความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนั้น ยังได้เรียนรู้ถึงความมุ่งมั่นของคนในพื้นที่ที่จะช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะบทบาทของศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่หลายคน เช่น นายอำเภอ และนายแพทย์ และพยาบาลโรงพยาบาลอมก๋อย ทำให้ทุกคนประทับใจ

ทีมงานสหสาขาที่ร่วมดำเนินโครงการในวันเปิดค่าย

2. ผลการสร้างส้วมที่ถูกลักษณะ จากเป้าหมายเดิม นักศึกษาวางแผนไว้ว่าจะสร้างส้วมจำนวน 30 ส้วม แต่พบว่ามีเพิ่มอีก 1 หลัง แต่นักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาได้ ลักษณะส้วมเป็นไปตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข เพียงแต่ใช้น้ำตกราด (ดังรูป)

ลักษณะส้วมที่นักศึกษาได้ร่วมมือกันสร้าง

3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ส้วม หลังการสอนวิธีการใช้ส้วม ประชาชนทุกครัวเรือนมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่มีหลายบ้านยังมีความรู้สีกว่า ยังไม่คุ้นเคย จึงต้องใช้เวลาการปรับตัว

ทางกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วางแผนจะไปติดตามพฤติกรรมการใช้ส้วมของประชาชนในช่วงเดือน ธันวาคม 2556 อีกครั้งหนึ่ง